

Кічера Надія Михайлівна

Нормативно-правові механізми суспільної інтеграції ромської етнічної громади в Словацькій Республіці: досвід для України

УДК 323.15(437.6)(=214.58)+ 342.726-054.75::323.1(437.6+477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-1.21>

Кічера Надія Михайлівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології
і державного управління
Ужгородського національного
університету
пл. Народна, 3, Ужгород, Україна
ORCID: 0000-0002-4998-7526

У запропонованій розвідці обґрунтовано тезу важливості соціальної інтеграції всіх груп населення, зокрема національних меншин для забезпечення стабільного функціонування та розвитку держави. Проблематика національних та етнічних меншин є однією з найзатребуваніших тем сучасних наукових досліджень, з подальшим виробленням практичних рекомендацій у сфері розробки та впровадження інструментів та механізмів практичної політики держави щодо меншин. Безперервній актуалізації питань забезпечення та захисту прав меншин сприяють процеси зростаючої поліетнічності сучасних держав, глобалізації, інтеграції та, на жаль, зростаючої інтенсифікації конфліктів на етнічному ґрунті. Нестача належної уваги до питань етнонаціональних та етнополітичних відносин, недосконалість національного законодавства у сфері етнополітики (включаючи закони і незаконодавчі документи, різного роду стратегії і плани розвитку меншин), недоліки функціонування етнополітичного менеджменту, загрожує зростанням в державі відцентрових тенденцій етнічного характеру, тому етнополітика держави повинна адаптуватися до викликів суспільства, реалій розвитку держави. Розвинені демократичні держави, у тому числі європейські країни різних регіонів, мають власні особливості формування та реалізації етнополітики залежно від етнічної структури населення, етнонаціональних відносин та державних інтересів. Так, наприклад, у Словацькій Республіці факт відсутності профільного закону про національні меншини не перешкоджає належному, ефективному функціонуванню етнополітики держави як на правовому, так і інституційному рівні, вирішенню проблемних питань, пов'язаних із забезпеченням прав та потреб меншин у суспільстві. Одна із актуальних тем словацької політики щодо національних меншин – питання інклюзії ромської громади, відповідне нормативно-правове, інституційне, фінансове забезпечення цього процесу.

Ключові слова: етнополітика, Словацька Республіка, національні меншини, етнічні громади, роми, стратегія.

Вступ. Питання міжетнічного діалогу та мирного співжиття різних етносів та меншин в сучасному суспільстві є як ніколи актуальними, зважаючи на постійні процеси глобалізації, інтеграції, міграції, а відповідно і ймовірної поліетнічності навіть у раніше моноетнічному середовищі. З огляду на ці факти, перед державами постають нові чи актуалізуються перманентні питання, зокрема і у сфері етнополітики. Необхідною є розробка та впровадження ефективних механізмів забезпечення основних прав та свобод представників меншин у державі, їх конструктивного діалогу з титульним етносом, відповідно соціальної та політичної інтеграції представників всіх спільнот. Сучасні демократичні держави світу характеризуються моделями етнополітики з домінуванням рис мультикультуралізму, а відповідно забезпеченням широких прав та можливостей для представників національних та етнічних меншин. Не виключенням є також Словацька Республіка, в якій частка представників національних меншин з часу становлення державної незалежності завжди більша десяти відсотків. Найчисельнішими традиційно були і залишаються угорці, роми, русини та чехи.

Роми, як одна з найчисельніших меншин держави, яка характеризується своїми особливостями життєдіяльності та низьким ступенем суспільної інтеграції становить об'єкт нашого дослідження.

Мета та завдання. Представники всіх етнічних спільнот у державі є повноправними представниками громадянського суспільства, а відповідно і процесу творення та реалізації публічної політики в державі за умов їх суспільної та політичної інтеграції. Вихід етнічної спільноти на політичну арену зумовлюється поряд з політичними інтересами, етнокультурною самотутністю, усвідомленням своєї особливості, належності до тієї чи іншої етнічної групи. При цьому, важливою є ефективна самоорганізація спільноти, взаємодія з владою як повноправної ланки громадянського суспільства на основі існуючих у державі нормативних та інституційних механізмів, що, однак, нерівномірно проявляється в середовищі ромської меншини, яка є до певної міри маргіналізованою в Словацькій Республіці. Відповідно основними завданнями дослідження є проаналізувати ефективність наявних механізмів інтеграції ромської спільноти, які функціонують у Словаччині, можливість впрова-

дження подібних інструментів в українських реаліях.

Методи дослідження. Серед використаних методів дослідження – аналіз статистичних даних, порівняльний метод, дискурс-аналізу. Доречним стало також використання системного та інституційного підходів для вивчення основ етнополітики Словацької Республіки, включаючи законодавчу базу та інституційне забезпечення.

Результати. Словацька Республіка відзначається ефективною системою етнополітики, побудованою з урахуванням потреб, проблем та особливостей участі національних меншин, які проживають у державі, функціональною профільною інституційною системою та ефективним нормативно-правовим забезпеченням, яке постійно актуалізується завдяки прийняттю незаконодавчих документів у сфері забезпечення та захисту прав меншин. У 2021 році в країні проходив черговий перепис населення, регламентований як міжнародними нормами, так і власними законами [20]. Два останні переписи характеризуються вагомими процедурними змінами. Так, у 2011 році громадяни Словаччини могли обирати між паперовим та електронним переписним листом, а в 2021 році – крім основної, також другу ідентичність [6]. Цілком імовірно, що однією з підстав зміни методології у 2021 році був фактор зростання кількості осіб, які не визначилися з національною приналежністю.

За результатами перепису 2011 року в Словаччині проживало 12,2 % представників національних меншин, тоді як частка словаків становила 80,6 % громадян [6; 19]. Найчисельнішими меншинами згідно перепису 2011 року були угорці, роми, русини. При цьому, структура населення держави стосовно національних меншин є відносно стабільною. Якщо проаналізувати попередні дані перепису населення Словаччини 2021 року, процентне співвідношення не має значного коливання, але є помітним, так частка словацької національності становить близько 83,82 %, а найчисельнішими меншинами і далі залишаються угорці і роми (7,75 % і 1,23 % відповідно, без врахування осіб, які обрали і другу національність) [16]. Однак, відповідно до зміненої методології проведення перепису можемо також проаналізувати відсоткове співвідношення другої національності. Тут на першому місці ромська меншина, яку як другу вказало майже 89 тисяч осіб (29,06 %) [11].

Подібні тенденції, у даному випадку орієнтуючись виключно на цифри, свідчать про наявність у державі домінуючих кількісно та діяльнісно декількох національних меншин, на які спрямовані не лише наукові дослідження, але і зусилля політиків та влади. Такими меншинами є насамперед угорці, роми та русини. Це підтверджують такі факти, як кількість функціонуючих шкіл різних рівнів, фінансова та організаційна підтримка про-

єктів національних меншин, де перші позиції належать угорцям, ромам, русинам, чехам відповідно [13]. Звичайно, що в даній ситуації чисельність не єдина причина, це також і інші соціальні та політичні обставини, як от особливості історії двосторонніх відносин між Словаччиною та Угорщиною, маргіналізоване становище ромів тощо.

Ромська меншина чисельно займає третю позицію у етнічній структурі населення країни, проекти саме відносно ромської громади є добре фінансованими не лише словацькою владою, але і Європейським Союзом, постійно розробляються профільні цільові програми та стратегії. Не дивлячись на це, у державі залишається ряд невирішених питань у сфері освіти, зайнятості, рівня життя ромів, які потребують постійної уваги з боку влади. При цьому, у Словаччині створені всі умови для того, щоб громадяни, зокрема представники меншин знали свої права, відповідно могли брати активну участь у суспільно-політичному житті. Для кращого ознайомлення нацменшин із законодавством держави за ініціативою Уповноваженого у справах національних меншин, була створена спеціальна консультативна мовна група, яка у співпраці з Міністерством юстиції, підготувало переклади основних пріоритетів влади у сфері розвитку національних меншин. Дана ініціатива носить нормативний характер, а переклади законодавства доступні також ромською мовою (13 перекладів законодавства) [12].

Не зважаючи на те, що у Словаччині поки відсутнім є єдиний закон, який регламентував би всі питання у сфері політики держави щодо національних меншин та етнічних груп, варто зазначити, що у державі функціональними є цілий ряд законів та законодавчих документів, які регламентують питання забезпечення прав національних меншин. Крім того, Словацька Республіка обрала стратегію моніторингу виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань щодо забезпечення прав національних меншин [3; 5; 14]. За результатами останніх моніторингових звітів, відповідальними міжнародними інституціями було наголошено на необхідності приділяти більше уваги питанням, що стосуються прав меншин. Особливий акцент було зроблено на всебічному вирішенні проблеми нетерпимості щодо ромів, зокрема в освіті. Йдеться про рекомендацію включення ромських дітей до інтегрованих класів. Важливою рекомендацією є активізація зусиль органів влади щодо ефективного захисту ромів від дискримінації шляхом підвищення рівня їх обізнаності про свої права з належним моніторингом з боку поліції всіх випадків дискримінації. Також було наголошено на необхідності пропагування толерантності у словацькому суспільстві в цілому [1, с. 4]. У матеріалах звітів підкреслено, що влада демонструє рішучість у покращенні становища ромів, шляхом систем-

них заходів у різних галузях. Зокрема було введено обов'язковий дошкільний рік для ромських дітей та запроваджено безкоштовне харчування у початкових класах, створено робочі місця для ромів, зокрема як медіаторів, помічників вчителів, доглядальників (caretakers), членів громадських патрулів тощо. Також було надано більше місць для ромських дітей у дитячих садках, більше дітей отримує середню освіту [3, с. 7].

Таким чином, не зважаючи на значні досягнення в питаннях інтеграції суспільства, одні з найпроблемніших питань у сфері етнополітики залишаються насамперед щодо ромської громади – це і прояви сегрегації, крайньої бідності, проживання в трущобах та інші. Багато дітей не залучено до підготовки до початкової школи, не вивчають словацьку мову, навчаюся у спеціальних класах чи закладах. Через пандемію Covid19 ситуація в ромських громадах, на жаль, погіршилася [7]. Проте і в умовах пандемії уряд намагався вживати заходи, які б покращували становище ромських громад, зокрема у сфері медицини, освіти тощо. Так, у період припинення навчання в школах через пандемію Covid19, Державний педагогічний інститут Словаччини започаткував заходи з підтримки дистанційного навчання для дітей з ромських сімей. Інститутом у співпраці з експертами було розроблено робочі зошити для навчання дітей маргіналізованих ромських громад, які дуже часто не мають доступу до Інтернету та технічних засобів, необхідних для участі в дистанційному процесі навчання [13, с. 96].

Проблеми ромської громади у країнах проживання, у тому числі й Словаччині, привертають увагу також владних інституцій Європейського Союзу, відповідно з європейських коштів виділяються значні фінансові інструменти на інтеграцію маргіналізованих ромських громад, зокрема для Словаччини ці кошти виділяються з 2007 року [10]. Крім того, у країнах Європейського Союзу, де проживає ромська спільнота періодично проводяться моніторинг становища меншини на основі збору репрезентативних і порівнянних даних щодо рівня та розподілу доходів, рівня бідності та соціальної ізоляції маргіналізованих спільнот ромів на основі методології EU SILC [8]. Словаччина також входить до переліку країн, де такі дослідження проводяться, а результати враховуються при розробці політики щодо меншини.

Функціональним елементом словацької етнополітики, у тому числі і окремо щодо ромської спільноти, є законодавчі документи, зокрема стратегії та плани дій з їх реалізації. Загалом Національна стратегія захисту та підтримки людських прав включає цілий ряд законодавчих документів з питань забезпечення прав національних меншин в державі, значна частина яких стосується саме ромської громади [2]. На сайті Офісу урядового

уповноваженого з питань ромських громад представлені такі документи у сфері забезпечення прав ромів, як Стратегія рівності, інклюзивності, участі ромів до 2030 року та План дій до Стратегії рівності, інклюзивності, участі ромів до 2030 року на 2022–2024 роки [17]. Крім того, цільові плани дій будуть розроблятися відповідно до Стратегії на 2027 і 2030 роки. Розробка та прийняття вказаних документів мають на меті зупинити сегрегацію ромських громад, сприяти їх соціальній інтеграції, недискримінації [15, с. 4]. Крім того, стратегії є відкритими для оновлення, зокрема на основі процесів оцінки та моніторингу їх виконання [4].

Важливим є не лише нормативно-правове, але й інституційне забезпечення сфери політики держави щодо національних меншин та етнічних груп. Тут ромська громада в Словаччині знову має переваги, позаяк, крім Комітету з питань національних меншин та етнічних груп – однієї з профільних інституцій етнополітики Словацької Республіки, де ромські організації, поряд з угорцями, мають найбільше представництво, ромська громада має свого уповноваженого. У складі Комітету представлені 13 національних меншин, найбільшу кількість представників мають угорська і ромська меншини (5 і 4 відповідно). Комітет з питань національних меншин та етнічних груп є одним із структурних підрозділів Ради Уряду Словацької Республіки з питань прав людини, національних меншин та гендерної рівності. Крім Комітету з питань національних меншин та етнічних груп, структурним підрозділом Ради є Комітет з питань попередження та подолання расизму, ксенофобії, антисемітизму та інших форм інтолерантності.

Беззаперечною є доречність та ефективність функціонування в Словаччині таких інституцій, як Урядовий уповноважений Словацької Республіки з питань національних меншин та Урядовий уповноважений з питань ромської громади, а також їх офіси. Зокрема, Уповноважений з питань ромської громади зосереджується на питаннях забезпечення та захисту прав виключно ромів. Відповідно до Статуту Урядового уповноваженого, уповноважений пропонує, координує та контролює діяльність, спрямовану на вирішення проблем ромської меншини в країні [17]. Офіс Уповноваженого функціонує ще з 2001 року, з того часу посаду займали дев'ять осіб. Зараз Уповноваженим є Ян Геро. Враховуючи фактор розселення представників ромської меншини, функціонують регіональні канцелярії офісу Уповноваженого в Банській Бистриці, Гуменному, Кежмарку, Кошицях, Михайловцях, Нітрі, Пряшеві, Рімавській Сobotі, Спішській Новій та Свиднику.

Висновки. Таким чином, Словацька Республіка, поряд з ефективним нормативним забезпеченням політики щодо національних меншин та етнічних груп, має розгалужену систему етнополітичного

менеджменту, який ефективно функціонує в рамках виконання власних статутних документів, словацького законодавства та незаконодавчих концептуальних документів, а також європейських зобов'язань держави у питаннях захисту та реалізації прав національних меншин. Наявність профільних урядових структур, як, наприклад, інститут Уповноваженого у справах ромської громади, є ефективним інструментом, за допомогою якого етнічні спільноти можуть артикулювати та захищати свої права та потреби, механізмом участі спільнот у розробці та реалізації державної етнополітики, каналом прямої комунікації з владою.

Позитивним прикладом в етнополітиці Словаччини є розробка та функціонування цільових програм розвитку тієї чи іншої меншини, тим більше, якщо представники спільноти є її ініціатором або партнерами розробки та реалізації. Галузеві національні стратегії та плани дій, як, наприклад, щодо ромської громади, є дієвим інструментом для координації дій між міністерствами та іншими суб'єктами при виконанні зобов'язань Словацької Республіки у сфері захисту прав і забезпечення відповідного статусу національн меншин. Розробка плану дій на певний проміжок часу дозволяє актуалізувати та тримати на контролі питання забезпечення прав меншин відповідно до вимог часу, вчасно реагувати на ту чи іншу проблему.

Така система покликана сприяти стабільності та злагодженості в етнонаціональній сфері, інтеграції та соціальній участі представників всіх спільнот в державі, у тому числі маргіналізованих, за умов їх хоча б мінімальної зацікавленості. Відповідні умови, зусиллями словацької влади із залученням, у тому числі, інструментів Європейського Союзу, створені для ромської національної меншини, хоча ряд проблемних питань залишаються невіршеними, зокрема щодо освіти, працевлаштування, рівня та умов життя ромів. Однак, наявні негативні тенденції не варто поширювати на всіх представників ромської громади, серед яких є представники влади, місцевого самоврядування, високоосвічені особи, які в окремих окресах держави становлять значну частку населення.

Проблематика національних меншин є актуальною та чуттєвою і в Україні. Крім того, ряд характерних етнополітичних проблем, які присутні в словацькому суспільстві, можемо спостерігати і у нашій державі. Тому позитивним може бути врахування досвіду країни-сусіда щодо реалізації політики з забезпечення та захисту прав національних меншин та етнічних спільнот, зокрема щодо таких інструментів та механізмів як розробка та прийняття незаконодавчих документів (стратегій, планів дій тощо) у даній сфері та функціонування розгалуженої мережі уповноважених інститутів (урядові уповноважені, їх регіональні офіси, комітети тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025. Bratislava 2021. 31 s. URL: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/share/svnm/spravy-a-koncepcne-materialy/ap_2021_-_2025.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
2. Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. **Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny. Správy a koncepčné materiály.** URL: <https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/spravy-a-koncepcne-materialy/> (дата звернення: 20.05.2022).
3. ECRI report on the Slovak Republic. *Council of Europe, December 2020.* URL: <https://rm.coe.int/ecri-6th-report-on-the-slovak-republic/1680a0a088> (дата звернення: 12.04.2022).
4. Evaluation and Monitoring of the Strategy for Equality, Inclusion and Participation of Roma until 2030. Guidance document. October, 2022. *Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.* URL: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1135/evaluation_and_monitoring_of_the_strategy_for_equality_inclusion_and_participation_until_2030_-_guidance_document.pdf?csrt=10834585899144105594 (дата звернення: 20.02.2023).
5. Framework Convention for the Protection of National Minorities: News 2019. Slovak Republic: receipt of the 5th cycle state report. URL: https://www.coe.int/en/web/minorities/news-2019/-/asset_publisher/WSzOdQnzJ7kM/content/slovak-republic-receipt-of-the-5th-cycle-state-report?inheritRedirect=false&redirect=https%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Fen%2Fweb%2Fminorities%2Fnews-2019%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_WSzOdQnzJ7kM%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-4%26p_p_col_count%3D1 (дата звернення: 25.05.2022).
6. História sčítania v SR (1918-2021). *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021.* URL: <https://www.scitanie.sk/o-scitani/historia-scitania-v-sr-1918-2021> (дата звернення: 20.09.2022).
7. Kadlecikova J. Situation in Roma communities – when will we move on? *Minority policy.* 2022/01. URL: <https://mensinovapolitika.eu/en/situation-in-roma-communities-when-will-we-move-on/> (дата звернення: 20.12.2022).
8. Markovič F., Plachá L. Príjmy a životné podmienky v marginalizovaných rómskych komunitách: Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU SILC_MRK 2020. *Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.* URL: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1561/analyticka_sprava_eu_silc_mrk_2020_elektronicka_final.pdf?csrt=10834585899144105594 (дата звернення: 23.02.2023).
9. Obyvateľstvo SR podľa národnosti – sčítanie 2011, 2001, 1991. *Štatistický úrad Slovenskej republiky.* URL: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/1f62189f-cc70-454d-9eab-17bdf5e1dc4a/Tab_10_Obyvateľstvo_SR_podľa_narodnosti_scitanie_2011_2001_1991.pdf?MOD=AJPERES (дата звернення: 20.09.2022).

10. Omarjee: Je hanbou pre Slovensko i EÚ, že Rómovia žijú ako v stredoveku. TASR. *Pravda*. 14. 07. 2022. URL: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/633718-omarjee-je-hanbou-pre-slovensko-i-eu-ze-romovia-ziju-ako-v-stredoveku/> (дата звернення: 22.02.2023).

11. Počet obyvateľov podľa ďalšej národnosti v SR k 1. 1. 2021. *Štatistický úrad SR. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov*. URL: <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-dalsej-narodnosti/SR/SK0/SR> (дата звернення: 20.04.2022).

12. Právne predpisy v jazykoch národnostných menšín. *Slow-lex. Právny a informačný portál*. URL: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy-v-jazyku-narodnostnych-mensin> (дата звернення: 15.04.2022).

13. Report on the Status and Rights of Persons Belonging to National Minorities 2019 – 2020. Bratislava, May 2021. 158 p. URL: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/share/svnm/spravy-a-koncepcne-materialy/sprava_o_postaveni_a_pravach_prislusnikov_narodnostnych_mensin_2019-2020_anglicky_final.pdf (дата звернення: 25.05.2022).

14. Správa o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2017-2018. *Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny*. 167 s. URL: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/7527_sprava-o-postaveni-a-pravach-prislusnikov-narodnostnych-mensin-za-obdobie-rokov-2017-%E2%80%93-2018.pdf (дата звернення: 25.05.2022).

15. Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030. *Úrad splnomocnenca vlády*

SR pre rómske komunity. URL: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1135/strategia_rovnosti-inkluzie_a_participacie_romov_do_roku_2030.pdf?csrt=10834585899144105594 (дата звернення: 26.02.2023).

16. Štruktúra obyvateľov podľa národnosti v SR k 1. 1. 2021. *Štatistický úrad SR. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov*. URL: <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-narodnosti/SR/SK0/SR> (дата звернення: 25.05.2022).

17. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. URL: <https://www.romovia.vlada.gov.sk/urad/?csrt=10834585899144105594> (дата звернення: 26.02.2023).

18. Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU SILC_MRK 2020. *Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity*. URL: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1561/analyticka_sprava_eu_silc_mrk_2020_elektronicka_final.pdf?csrt=10834585899144105594 (дата звернення: 24.02.2023).

19. Základné informácie o sčítaní 2021. *Štatistický úrad SR. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021*. URL: <https://www.scitanie.sk/o-scitanizakladne-informacie-o-scitanii-2021#i5> (дата звернення: 25.05.2022).

20. Zákon z 18. júna 2019 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *Zbierka zákonov Slovenskej Republiky. Ročník 2019*. URL: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/223/vyhlasene_znenie.html (дата звернення: 25.05.2022).

Regulatory and legal mechanisms of social integration of the roma ethnic community in the Slovak Republic: experience for Ukraine

Kichera Nadiia Mykhailivna

Ph.D. in Political Science,
Associate Professor at the Department
of Political Science and Public
Administration
Uzhhorod National University
Narodna Square, 3, Uzhhorod, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4998-7526

In the proposed article there was substantiated the thesis of the importance of social integration of all population groups, in particular national minorities, to ensure the stable functioning and development of the state. The issues of national and ethnic minorities are one of the most popular topics of modern scientific research with further development of practical recommendations in the field of development and implementation of tools and mechanisms for practical state policy towards minorities. The ongoing actualization of issues of ensuring and protecting the rights of minorities is facilitated by the processes of growing polyethnicity of modern states, globalization, integration and, unfortunately, intensification of conflicts on ethnic grounds. Inadequate attention to issues of ethno-national and ethno-political relations, imperfection of national legislation in the field of ethno-politics (including laws and non-legislative documents, various kinds of strategies and plans for the development of minorities), shortcomings in the functioning of ethno-political management threatens the growth of centrifugal tendencies of an ethnic nature in the state. The ethnopolicies of the state must adapt to the challenges of society, the realities of the development of the state, its interests, harmoniously taking into account both individual and collective interests. Developed democratic states, including European countries of various regions, have its own peculiarities of formation and implementation of ethnopolicies depending on the ethnic structure of the population, ethno-national relations and state interests. Thus, in the Slovak Republic, for example, the lack of a specialized law on national minorities does not prevent the proper, effective functioning of the state's ethnic policy at the legal and institutional levels, solving problematic issues related to ensuring the rights and needs of minorities in society. One of the topical issues of Slovak policy regarding national minorities is the issue of the inclusion of the Roma community, the appropriate legal, institutional, and financial support for this process.

Key words: ethnopolicies, the Slovak Republic, national minorities, ethnic communities, Roma, strategy.